

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 5 lipca 2012 r.*

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Postępowanie upadłościowe — Rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 — Artykuł 5 ust. 1 — Zakres zastosowania *ratione temporis* — Powództwo z zakresu prawa rzeczowego wytoczone w państwie niebędącym członkiem Unii Europejskiej — Postępowanie upadłościowe wszczęte wobec dłużnika w innym państwie członkowskim — Przystąpienie pierwszego z tych państw do Unii Europejskiej — Zastosowanie

W sprawie C-527/10

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Legfelsőbb Bíróság (Węgry) postanowieniem z dnia 26 października 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 listopada 2010 r., w postępowaniu:

ERSTE Bank Hungary Nyrt.

przeciwko

Magyar Állam,

BCL Trading GmbH,

ERSTE Befektetési Zrt,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, M. Ilešič, E. Levits, J.J. Kasel i M. Berger, sędziowie
rzecznik generalny: J. Mazák,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 października 2011 r.,
rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu spółki ERSTE Bank Hungary Nyrt przez T. Élessa oraz L. Molnára, ügyvéd,
- w imieniu Bárándy és Társai Ügyvédi Iroda przez D. Bojkó, ügyvéd,
- w imieniu spółki Komerční Banka as przez P. Lakatosa, I. Sólyoma, A. Ungára, P. Kövesa oraz B. Fazakasa, ügyvéd,

* Język postępowania: węgierski.

- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, K. Szíjártó oraz K. Veres, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez S. Centenę Huertę, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Siposa oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 stycznia 2012 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania upadłościowego dotyczącego spółki prawa austriackiego BCL Trading GmbH (zwanej dalej „spółką BCL Trading”).

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 2 Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 2003, L 236, s. 33, zwanego dalej „aktem przystąpienia”) stanowi:

„Od dnia przystąpienia nowe państwa członkowskie są związane postanowieniami traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot i Europejski Bank Centralny przed dniem przystąpienia; postanowienia te są stosowane w nowych państwach członkowskich zgodnie z warunkami określonymi w tych traktatach i w niniejszym akcie”.

- 4 Motywy 6, 11 oraz 23–25 rozporządzenia stanowią:

„(6) Zgodnie z zasadą proporcjonalności, niniejsze rozporządzenie powinno ograniczyć się do przepisów dotyczących właściwości dla wszczynania postępowań upadłościowych oraz wydawania orzeczeń bezpośrednio na podstawie postępowań upadłościowych i ściśle związanych z takimi postępowaniami. Ponadto niniejsze rozporządzenie powinno zawierać przepisy dotyczące uznawania takich orzeczeń oraz prawa właściwego, również odpowiadające tej zasadzie.

[...]

- (11) Niniejsze rozporządzenie uznaje fakt, że skutek istotnych różnic w prawie materialnym nie byłoby praktyczne wprowadzenie jednolitego i uniwersalnego postępowania upadłościowego, które znalazłoby zastosowanie na obszarze całej Wspólnoty. Stosowanie bez wyjątku prawa państwa wszczęcia postępowania prowadziłoby wobec powyższego często do trudności. Dotyczy to przykładowo bardzo zróżnicowanych na obszarze Wspólnoty przepisów o zabezpieczeniach wierzytelności. [...] Niniejsze rozporządzenie powinno uwzględnić to na dwa różne sposoby.

Z jednej strony, powinno ono przewidywać szczególne regulacje dotyczące prawa właściwego dla praw i stosunków prawnych o szczególnym znaczeniu (np. praw rzeczowych oraz umów o pracę). Z drugiej strony, obok głównego postępowania upadłościowego powinny być dopuszczalne także krajowe postępowania obejmujące jedynie majątek znajdujący się w państwie ich wszczęcia.

[...]

- (23) W zakresie swojej regulacji niniejsze rozporządzenie powinno określić jednolite normy kolizyjne zastępujące – w zakresie ich stosowania – wewnętrzne przepisy prawa prywatnego międzynarodowego. O ile nie postanowiono inaczej, zastosowanie powinno znaleźć prawo państwa wszczęcia postępowania (*lex concursus*). Powyższa norma kolizyjna powinna dotyczyć zarówno głównego postępowania upadłościowego, jak i postępowań miejscowych. *Lex concursus* określa wszystkie procesowe i materialne skutki postępowania upadłościowego w odniesieniu do dotkniętych nimi osób oraz stosunków prawnych; określa wszystkie przesłanki wszczęcia, prowadzenia oraz ukończenia postępowania upadłościowego.
- (24) Automatyczne uznanie postępowania upadłościowego, do którego co do zasady stosuje się prawo państwa wszczęcia, może kolidować z przepisami innych państw członkowskich o dokonywaniu czynności prawnych. W celu ochrony zaufania oraz pewności obrotu w państwach członkowskich innych niż państwo wszczęcia postępowania należy przewidzieć szereg wyjątków od ogólnej zasady.
- (25) Szczególna potrzeba wprowadzenia regulacji odstępującej od stosowania prawa państwa wszczęcia postępowania istnieje w przypadku praw rzeczowych, jako że mają one szczególne znaczenie dla udzielania kredytu. Ustanowienie, skuteczność i zakres takiego prawa rzeczowego powinny być zatem z reguły określane zgodnie z prawem miejsca położenia i nie powinny zostać naruszone przez wszczęcie postępowania upadłościowego. Uprawniony z tytułu prawa rzeczowego powinien w dalszym ciągu móc dochodzić swojego prawa wyłączenia z masy lub odrębnego zaspokojenia z przedmiotu zabezpieczenia. W przypadku gdy na składnikach majątkowych znajdujących się w państwie członkowskim istnieją prawa rzeczowe przewidziane prawem miejsca ich położenia, główne postępowanie upadłościowe prowadzone jest jednak w innym państwie członkowskim, zarządca w postępowaniu głównym powinien być uprawniony do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego w państwie, w którym istnieją prawa rzeczowe, o ile dłużnik ma tam oddział. Jeżeli wtórne postępowanie upadłościowe nie zostanie wszczęte, nadwyżka ze zbycia składnika majątkowego obciążonego prawem rzeczowym musi zostać przekazana zarządcy w postępowaniu głównym”.

5 Artykuł 3 rozporządzenia, który reguluje zagadnienia jurysdykcji międzynarodowej, stanowi:

„1. Sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności [centrum podstawowych interesów] dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności [centrum podstawowych interesów] jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny.

2. Jeżeli dłużnik ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności [centrum podstawowych interesów] na terytorium państwa członkowskiego, sądy innego państwa członkowskiego są uprawnione do wszczęcia postępowania upadłościowego tylko wtedy, gdy dłużnik ma na jego terytorium swój oddział. Skutki tego postępowania są ograniczone do majątku dłużnika znajdującego się na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego.

3. W przypadku wszczęcia postępowania upadłościowego zgodnie z ust. 1 każde postępowanie wszczęte później na podstawie ust. 2 stanowi wtórne postępowanie upadłościowe. Postępowanie to musi być postępowaniem likwidacyjnym.

[...]”.

6 Artykuł 4 rozporządzenia, który reguluje kwestię prawa właściwego, stanowi:

„1. O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, dla postępowania upadłościowego i jego skutków właściwe jest prawo państwa członkowskiego, w którym zostaje wszczęte postępowanie, określanego dalej jako »państwo wszczęcia postępowania«.

2. Prawo państwa wszczęcia postępowania określa przesłanki wszczęcia postępowania upadłościowego, sposób jego prowadzenia i ukończenia. W szczególności określa ono:

[...]

b) mienie wchodzące w skład masy oraz sposób postępowania z mieniem nabytym przez dłużnika po wszczęciu postępowania;

[...]

f) skutki wszczęcia postępowania upadłościowego na środki dochodzenia praw przez poszczególnych wierzycieli; z wyłączeniem toczących się postępowań;

g) jakie wierzytelności mogą być zgłoszone w postępowaniu upadłościowym oraz sposób postępowania z wierzytelnościami powstałymi po wszczęciu postępowania;

h) zasady zgłoszenia [zgłaszania], sprawdzenia [sprawdzania] i ustalenia [ustalania] wierzytelności;

i) podział środków uzyskanych z likwidacji majątku, kolejność zaspokojenia wierzytelności oraz prawa wierzycieli, którzy po wszczęciu postępowania upadłościowego zostali częściowo zaspokojeni na podstawie prawa rzeczowego lub wskutek potrącenia;

[...]”.

7 Co się tyczy praw rzeczowych osób trzecich, art. 5 ust. 1 rozporządzenia stanowi:

„Wszczęcie postępowania upadłościowego nie narusza praw rzeczowych wierzycieli lub osób trzecich na materialnych lub niematerialnych, ruchomych lub nieruchomych składnikach majątku dłużnika – zarówno na określonych przedmiotach, jak i na zbiorze nieokreślonych przedmiotów o zmiennym składzie – które w chwili wszczęcia postępowania znajdują się na terytorium innego państwa członkowskiego”.

8 Co się tyczy uznawania postępowania upadłościowego, art. 16 rozporządzenia stanowi:

„1. Wszczęcie postępowania upadłościowego przez sąd państwa członkowskiego właściwy zgodnie z art. 3 podlega uznaniu we wszystkich pozostałych państwach członkowskich z chwilą, gdy orzeczenie stanie się skuteczne w państwie wszczęcia postępowania.

Zasadę tę stosuje się również w przypadku, gdy w stosunku do dłużnika ze względu na jego właściwości w innych państwach członkowskich nie może zostać wszczęte postępowanie upadłościowe.

3. Uznanie postępowania określonego w art. 3 ust. 1 nie stoi na przeszkodzie wszczęciu przez sąd innego państwa członkowskiego postępowania określonego w art. 3 ust. 2. W tym wypadku postępowanie wszczęte na podstawie art. 3 ust. 2 jest wtórnym postępowaniem upadłościowym w rozumieniu rozdziału III”.

9 Artykuł 17 ust. 1 rozporządzenia, który reguluje skutki uznania postępowania upadłościowego, stanowi:

„Wszczęcie postępowania określonego w art. 3 ust. 1 wywołuje w każdym innym państwie członkowskim, bez potrzeby dopełnienia jakichkolwiek formalności, skutki, które wynikają z prawa państwa wszczęcia postępowania, o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz dopóki w tym innym państwie członkowskim nie zostanie wszczęte postępowanie określone art. 3 ust. 2”.

10 Artykuł 43 rozporządzenia, który reguluje stosowanie tego aktu prawnego w czasie, stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się jedynie do postępowań upadłościowych, które zostały wszczęte po jego wejściu w życie. Dla czynności prawnych dłużnika dokonanych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się nadal prawo, które stosowało się do tych czynności prawnych w chwili ich dokonania”.

11 Wreszcie artykuł 47 rozporządzenia stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 maja 2002 r.”.

Prawo węgierskie

12 Przepisy dotyczące zastawu pieniężnego, mające zastosowanie *ratione temporis* w sprawie przed sądem krajowym, ujęte są w §§ 270 i 271 Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (ustawy nr IV z 1959 r. – kodeks cywilny, zwanej dalej „Ptk.”).

13 Paragraf 270 Ptk. stanowi:

„1. Jeżeli ustanowiono zastaw pieniężny w celu zabezpieczenia wykonania określonego zobowiązania, wówczas w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania umownego wierzyciel może zaspokoić swoje roszczenie bezpośrednio z zastawionego przedmiotu.

2. Przedmiotem zastawu pieniężnego może być suma pieniężna, rachunek oszczędnościowy lub papiery wartościowe. Jeżeli zastaw pieniężny ustanowiono na innym składniku majątkowym, stosuje się przepisy o zastawie ręcznym.

3. Nieważny jest zastaw pieniężny ustanowiony w celu zabezpieczenia roszczenia, którego nie można dochodzić na drodze sądowej. Zdanie poprzedzające nie odnosi się jednak do zastawu pieniężnego ustanowionego w celu zabezpieczenia wykonania przedawnionego roszczenia.

4. Przedawnienie roszczenia nie uniemożliwia zaspokojenia się z przedmiotu zastawu ustanowionego w celu zabezpieczenia wykonania zobowiązania, do którego odnosi się to roszczenie”.

14 Paragraf 271 Ptk. stanowi:

„1. Zastaw pieniężny może służyć jedynie zaspokojeniu roszczenia. Postanowienie umowne o treści odmiennej jest nieważne.

2. Należy zwrócić przedmiot zastawu pieniężnego, jeżeli wygasła umowa, która stanowi jego podstawę, lub jeżeli upłynął termin zabezpieczenia i brak jest podstaw zaspokojenia wierzytelności z przedmiotu zastawu”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 15 Sprawa niniejsza ma swe źródło w sporze pomiędzy spółką ERSTE Bank Hungary Nyrt. (zwaną dalej „spółką ERSTE Bank”) a Magyar Állam (państwem węgierskim) oraz spółkami: BCL Trading i ERSTE Befektetési Zrt.
- 16 W dniu 8 maja 1998 r. spółka Postabank és Takarékpénztár rt (zwana dalej „spółką Postabank”) udzieliła akredytywy spółce BCL Trading.
- 17 Następnie spółka BCL Trading dokonała przelewu tej akredytywy na rzecz kilku banków. Gdy spółka Postabank odmówiła wypłaty kwoty odpowiadającej akredytywie na rzecz tych banków, wytoczyły one przeciwko niej powództwo o zapłatę przelanej wierzytelności.
- 18 W dniu 9 lipca 2003 r. spółka BCL Trading ustanowiła zastaw na akcjach spółki Postabank, która była właścicielem, na wypadek gdyby akredytywa stała się wymagalna, a spółka Postabank byłaby zobowiązana do wypłaty kwoty odpowiadającej akredytywie. Na akcjach ustanowiono zatem prawo zastawnicze.
- 19 W dniu 5 grudnia 2003 r. wszczęto postępowanie upadłościowe wobec spółki BCL Trading z siedzibą w Wiedniu (Austria), które zostało ogłoszone w dniu 4 lutego 2004 r.
- 20 Co się tyczy akcji spółki Postabank należących do spółki BCL Trading, na których ustanowiono wspomniany zastaw, w dniu 6 grudnia 2005 r. Legfelsőbb Bíróság (sąd najwyższy) nakazał skarbowi państwa Węgier ich nabycie, albowiem skarb państwa wywierał decydujący wpływ na spółkę Postabank, w związku z czym na gruncie prawa węgierskiego powstał obowiązek skarbu państwa w zakresie nabycia akcji spółki Postabank zaoferowanych na sprzedaż przez drobnych akcjonariuszy. W wykonaniu tego wyroku węgierski skarb państwa nabył te akcje za kwotę ustaloną przez Legfelsőbb Bíróság i złożył do depozytu sądowego sumę pieniężną otrzymaną w zamian za te akcje, poddane wcześniej dematerializacji.
- 21 W dniu 27 stycznia 2006 r. spółka ERSTE Bank z siedzibą w Budapeszcie (Węgry), będąca następcą prawnym spółki Postabank, wytoczyła powództwo przed Fővárosi Bíróság (sądem miejskim w Budapeszcie) przeciwko pozwanym w postępowaniu głównym o ustalenie istnienia zastawu na sumie pieniężnej złożonej do depozytu sądowego.
- 22 Oczekując na rozpoznanie tego powództwa, w dniu 8 stycznia 2007 r. spółka ERSTE Bank złożyła dodatkowo wniosek o wszczęcie na Węgrzech wtórnego postępowania upadłościowego wobec spółki BCL Trading, powołując się na fakt, że spółka ta posiadała oddział w tym państwie, oraz na fakt, że główne postępowanie upadłościowe zostało już wszczęte wobec tejże spółki w Austrii. Uznawszy, że rozporządzenie ma zastosowanie do stanu faktycznego sprawy, Legfelsőbb Bíróság oddalił ten wniosek, twierdząc, iż powódka nie wykazała, by dłużnik posiadał – zgodnie z wymogiem art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia – oddział na Węgrzech.
- 23 W dniu 7 stycznia 2009 r. Fővárosi Bíróság uznał, że postępowanie upadłościowe zostało już wszczęte wobec spółki BCL Trading w Austrii, wobec czego to austriacka ustawa upadłościowa jest prawem właściwym dla postępowania upadłościowego i jego skutków prawnych. Tymczasem, zważywszy, że ustawa ta wyłącza wytoczenie przeciwko podmiotowi gospodarczemu w likwidacji powództwa odnoszącego się do masy upadłości, żadne powództwo nie może zostać wytoczone przeciwko spółce BCL Trading, gdyż jest ona spółką w likwidacji. W tych okolicznościach Fővárosi Bíróság wydał postanowienie odrzucające pozew.

- 24 Wskutek złożonej przez spółkę ERSTE Bank apelacji od tego postanowienia Fővárosi Ítéltábla (sąd apelacyjny w Budapeszcie) orzeczeniem z dnia 4 lutego 2010 r. wydanym w oparciu o art. 4 ust. 1 rozporządzenia utrzymał w mocy postanowienie wydane w pierwszej instancji przez Fővárosi Bíróság. Sąd apelacyjny przypomniał, że to w świetle prawa austriackiego należy badać, czy spółka ERSTE Bank może uzyskać wyrok ustalający istnienie prawa zastawniczego.
- 25 W tej sytuacji spółka ERSTE Bank wniosła skargę kasacyjną do Legfelsőbb Bíróság, domagając się, tytułem zasadniczym, uchylecia postanowienia o ostatecznym odrzuceniu powództwa oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji w zakresie wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego wobec spółki BCL Trading. Skarżąca w postępowaniu kasacyjnym podniosła także, że rozporządzenie nie ma in casu zastosowania, albowiem postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego wobec spółki BCL Trading w Austrii wydane zostało przed przystąpieniem Republiki Węgierskiej do Unii Europejskiej, wobec czego było niemożliwe, ażeby na mocy wskazanego rozporządzenia uznać tę spółkę za znajdującą się w stanie likwidacji także na Węgrzech.
- 26 Uznając, że do wydania orzeczenia niezbędne jest dokonanie wykładni przepisów rozporządzenia, Legfelsőbb Bíróság postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 5 ust. 1 rozporządzenia [...] znajduje zastosowanie do postępowania cywilnego w przedmiocie istnienia prawa rzeczowego [w tym wypadku – zastawu pieniężnego (óvadék)], jeżeli państwo, w którym znajdowały się obciążone tym zastawem papiery wartościowe, a następnie obciążone nim środki pieniężne, nie było jeszcze państwem członkowskim w chwili wszczęcia postępowania upadłościowego w innym państwie członkowskim, lecz było już nim w chwili wytoczenia powództwa?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 27 Pytanie zadane Trybunałowi przez Legfelsőbb Bíróság dotyczy w istocie zagadnienia, czy art. 5 ust. 1 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie w cywilnym postępowaniu sądowym dotyczącym istnienia prawa rzeczowego, w danym wypadku – zastawu, w wypadku gdy przedmiot majątkowy lub przedmioty majątkowe obciążone tym prawem, w danym wypadku – suma pieniężna złożona do depozytu sądowego, znajdują się w państwie, które nie było jeszcze państwem członkowskim Unii w chwili wszczęcia postępowania upadłościowego w jednym z państw członkowskich, ale przystąpiło do Unii, zanim zostało wytoczone powództwo, w wyniku którego wszczęto wspomniane postępowanie sądowe.
- 28 Przed rozstrzygnięciem tego zagadnienia należy rozwiązać wątpliwości, żywione przez niektórych uczestników obecnego postępowania, dotyczące możliwości zastosowania rozporządzenia *ratione temporis* w okolicznościach takich jak w stanie faktycznym sprawy przed sądem krajowym.
- 29 W tym względzie należy tytułem wstępnym przypomnieć, że rozporządzenie, zgodnie z jego art. 1, ma zastosowanie do zbiorowych postępowań opartych na niewypłacalności dłużnika, które obejmują całkowite lub częściowe zajęcie majątku dłużnika, jak również powołanie zarządcy.
- 30 Zgodnie z art. 43 rozporządzenia, który dotyczy jego stosowania w czasie, rozporządzenie stosuje się jedynie do postępowań upadłościowych wszczętych po jego wejściu w życie; rozporządzenie weszło zaś w życie, zgodnie z jego art. 47, z dniem 31 maja 2002 r.
- 31 Tymczasem z postanowienia odsyłającego wynika, że postępowanie upadłościowe wobec spółki BCL Trading wszczęto w Austrii w dniu 5 grudnia 2003 r.

- 32 W tych okolicznościach nie może być wątpliwości, że owo postępowanie upadłościowe zostało wszczęte w państwie członkowskim po dniu 31 maja 2002 r., a wobec tego objęte jest ono zakresem zastosowania rozporządzenia.
- 33 Należy również podnieść, że z art. 16 ust. 1 w związku z art. 17 ust. 1 rozporządzenia wynika, że postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego w jednym państwie członkowskim podlega uznaniu we wszystkich państwach członkowskich od chwili, gdy postanowienie to wywiera skutki prawne w państwie wszczęcia, a także że wywiera ono – bez żadnych dodatkowych formalności – w każdym państwie członkowskim te skutki prawne, jakie wynikają z mocy prawa obowiązującego w państwie wszczęcia (wyrok z dnia 21 stycznia 2010 r. w sprawie C-444/07 MG Probud Gdynia, Zb.Orz. s. I-417, pkt 26).
- 34 Jak wynika z motywu 22 rozporządzenia, zasada pierwszeństwa określona w art. 16 ust. 1 rozporządzenia jest oparta na zasadzie wzajemnego zaufania. To właśnie wzajemne zaufanie umożliwiło bowiem nie tylko ustanowienie bezwzględnie obowiązującego systemu jurysdykcji, do którego poszanowania zobowiązane są wszystkie sądy państw członkowskich objętych zakresem obowiązywania rozporządzenia, ale i wzajemną rezygnację państw członkowskich ze stosowania przepisów krajowych w dziedzinie uznawania i wykonywania orzeczeń na rzecz uproszczonego mechanizmu uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych w ramach postępowania upadłościowego (wyrok z dnia 2 maja 2006 r. w sprawie C-341/04 Eurofood IFSC, Zb.Orz. s. I-3813, pkt 39, 40; a także ww. wyrok w sprawie MG Probud Gdynia, pkt 27, 28).
- 35 Co się tyczy sprawy przed sądem krajowym, należy uściślić, że na mocy art. 2 aktu przystąpienia przepisy rozporządzenia mają zastosowanie na Węgrzech od dnia przystąpienia tego państwa do Unii, a więc od dnia 1 maja 2004 r.
- 36 A zatem od tej daty sądy węgierskie są zobowiązane – zgodnie z art. 16 ust. 1 rozporządzenia – uznawać wszelkie postanowienia o wszczęciu postępowania upadłościowego wydane przez sądy właściwego państwa członkowskiego zgodnie z art. 3 rozporządzenia. Ponadto, zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia, poczynając od dnia 1 maja 2004 r. i bez żadnych dodatkowych formalności, wszelkie postanowienia o wszczęciu postępowania upadłościowego wydane przez sąd państwa członkowskiego co do zasady wywierają na Węgrzech takie skutki prawne, jakie wynikają z prawa państwa wszczęcia postępowania.
- 37 Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że rozporządzenie ma zastosowanie w okolicznościach takich jak w stanie faktycznym sprawy przed sądem krajowym, zważywszy, że sporne postępowanie upadłościowe – jak wynika to z pkt 31 i 32 niniejszego wyroku – objęte jest jego zakresem zastosowania oraz że od dnia 1 maja 2004 r. sądy węgierskie były wobec tego zobowiązane uznawać postanowienia o wszczęciu takiego postępowania wydawane przez sądy austriackie.
- 38 Artykuł 4 ust. 1 rozporządzenia ustanawia regułę, wedle której ustalenie sądu mającego jurysdykcję pociąga za sobą ustalenie prawa właściwego. Zgodnie bowiem z tym przepisem, co się tyczy zarówno głównego postępowania upadłościowego, jak i wtórnego albo terytorialnego postępowania upadłościowego, prawem właściwym dla postępowania upadłościowego i dla jego skutków prawnych pozostaje prawo tego państwa członkowskiego, na którego terytorium postępowanie to zostało wszczęte (*lex concursus*) (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Eurofood IFSC, pkt 33; w sprawie MG Probud Gdynia, pkt 25; wyrok z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie C-191/10 Rastelli Davide e C., Zb.Orz. s. I-13209, pkt 16). Jak stanowi motyw 23 rozporządzenia, prawo to reguluje wszelkie przesłanki dotyczące wszczęcia postępowania upadłościowego, a także zasady jego prowadzenia i zakończenia.

- 39 Niemniej jednak, przez wzgląd na ochronę uzasadnionych oczekiwań oraz na pewność prawa w zakresie czynności dokonanych w państwach członkowskich innych niż państwo wszczęcia postępowania upadłościowego, rozporządzenie ustanawia, w art. 5–15, pewną liczbę wyjątków od powyższej zasady prawa właściwego, a to w odniesieniu do pewnych praw podmiotowych i sytuacji prawnych, które zostały uznane – w świetle motywu 11 rozporządzenia – za szczególnie doniosłe.
- 40 I tak, co się tyczy w szczególności praw podmiotowych rzeczowych, art. 5 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że wszczęcie postępowania upadłościowego nie wpływa na prawa rzeczowe wierzyciela lub osoby trzeciej ciężące na przedmiotach majątkowych dłużnika, które znajdują się – według stanu na chwilę wszczęcia postępowania upadłościowego – na terytorium jednego z państw członkowskich.
- 41 Zakres tego przepisu należy rozumieć w świetle motywów 11 i 25 rozporządzenia, zgodnie z którymi konieczne jest, by w odniesieniu do praw rzeczowych ustanowić szczególny łącznik, będący „odstęp[stwem] od stosowania prawa państwa wszczęcia postępowania”, biorąc pod uwagę, że prawa te mają szczególne znaczenie przy udzielaniu kredytów. I tak, zgodnie z motywem 25, uzasadnienie, ważność i zakres takiego prawa rzeczowego powinny zazwyczaj być ustalane na mocy prawa miejsca, w którym znajduje się przedmiot majątkowy obciążony takim prawem (*lex rei sitae*); na takie prawo rzeczowe wszczęcie postępowania upadłościowego nie może mieć żadnego wpływu.
- 42 W konsekwencji art. 5 ust. 1 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że ustanawia on wyjątek od zasady, iż prawem właściwym jest prawo państwa wszczęcia postępowania, i zezwala na stosowanie w odniesieniu do prawa rzeczowego przysługującego wierzycielowi lub osobie trzeciej, obciążającego określone składniki majątkowe dłużnika, prawa państwa członkowskiego, na którego terytorium dany składnik majątkowy jest położony.
- 43 Co się tyczy sprawy przed sądem krajowym, jest z pewnością prawdą, że w chwili wszczęcia postępowania upadłościowego w Austrii w dniu 5 grudnia 2003 r. składniki majątkowe dłużnika obciążone spornym prawem rzeczowym położone były na Węgrzech, to jest na terytorium państwa, które według ówczesnego stanu rzeczy nie było jeszcze państwem członkowskim Unii.
- 44 Niemniej jednak należy uwzględnić, jak zostało to przypomniane w pkt 35 i 37 niniejszego wyroku, że przepisy rozporządzenia mają zastosowanie na Węgrzech od dnia przystąpienia tego państwa do Unii Europejskiej, to jest od dnia 1 maja 2004 r. Wobec tego od tej daty sądy węgierskie były już zobowiązane uznawać postanowienia o wszczęciu postępowania upadłościowego wydane przez sądy austriackie.
- 45 W tych okolicznościach, ażeby zachować spójność systemu ustanowionego przez rozporządzenie, a także skuteczność postępowań upadłościowych, należy interpretować art. 5 ust. 1 rozporządzenia w ten sposób, że przepis ów ma zastosowanie także do postępowań upadłościowych wszczętych przed przystąpieniem Republiki Węgierskiej do Unii Europejskiej w takim wypadku, gdy – jak w stanie faktycznym sprawy przed sądem krajowym – według stanu na dzień 1 maja 2004 r. składniki majątkowe dłużnika, obciążone prawem rzeczowym, którego dotyczy postępowanie, znajdowały się na terytorium tego państwa, przy czym zweryfikowanie tej okoliczności należy do sądu krajowego.
- 46 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 5 ust. 1 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, iż przepis ten ma zastosowanie – w okolicznościach takich jak w stanie faktycznym sprawy przed sądem krajowym – nawet do postępowań upadłościowych wszczętych przed przystąpieniem Republiki Węgierskiej do Unii Europejskiej, o ile według stanu na dzień 1 maja 2004 r. składniki majątkowe dłużnika, obciążone rozpatrywanym prawem rzeczowym, znajdowały się na terytorium tego państwa, przy czym zweryfikowanie tej okoliczności należy do sądu krajowego.

W przedmiocie kosztów

- ⁴⁷ Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 5 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego należy interpretować w ten sposób, że przepis ten ma zastosowanie – w okolicznościach takich jak w stanie faktycznym sprawy przed sądem krajowym – nawet do postępowań upadłościowych wszczętych przed przystąpieniem Republiki Węgierskiej do Unii Europejskiej, o ile według stanu na dzień 1 maja 2004 r. składniki majątkowe dłużnika, obciążone rozpatrywanym prawem rzeczowym, znajdowały się na terytorium tego państwa, przy czym zweryfikowanie tej okoliczności należy do sądu krajowego.

Podpisy